

УДК 410+417+4Укр.

БОЄВА ЕВЕЛІНА ВОЛОДИМИРІВНА

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Старопортофранківська, 26, Одеса, 65020, Україна; тел.: +300487234098; e-mail: evelinaboeva@gmail.com; ORCID ID: 0000–0001–5966–0538

**ФУНКЦІЙНА ПАРАДИГМА АНТРОПОНІМІВ
У ПОВІСТІ «МОРІТУРІ» І. БАГРЯНОГО**

Анотація. Статтю присвячено дослідженню функційних особливостей онімів, що номінують власні назви у художньому дискурсі видатного українського письменника І. Багряного. Встановлено конотативне та експресивне наповнення антропонімів у повісті «Морітурі» І. Багряного, способи їх участі у створенні художнього цілого. **Мета** статті полягає у визначенні специфіки антропонімікону драматичної повісті «Морітурі» І. Багряного. **Об'єктом** дослідження є художнє мовлення Івана Багряного, онімія його творів. **Предмет** аналізу складають антропоніми, представлені у повісті «Морітурі» І. Багряного. **Методи дослідження** зумовлені специфікою онімного матеріалу, який передусім потребує системного підходу й традиційного описового методу. Обравши генеральним робочим прийомом вивчення художньої ономастики у тексті, а не вилучення її з тексту (що нині в роботах з літературної ономастики переважає), ми намагалися послідовно описувати оніми у складі повісті. Це дає змогу встановити та конкретно сформулювати емоційно-експресивний зміст онімів. Ономастичні пошуки І. Багряного виявились у добрі яскраво індивідуалізованих онімів, значення яких найповніше розкривається у контексті твору. **Висновки:** скрупульозно добираючи іменування персонажам, автор звертає увагу на їхню семантичну насиченість, яка викликає образні асоціації і розкривається у певному контексті. Ономасторчість письменника є свідченням великої уваги до власних назв та їх експресивних можливостей.

Ключові слова: онім, художній текст, антропонім, власна назва, функційна парадигма.

Загальновідомо, що мова як суспільне, історичне явище, тісно пов'язана з духовним, розумовим, психічним життям людей, має велике значення для кожного з нас. Позначення предметів реаль-

ної дійсності мовними знаками — процес постійний і безперервний. Пізнаючи світ, людина дає назви окремим його частинам, при цьому вона класифікує (дає загальні назви), індивідуалізує та ідентифікує (дає власні назви). Останнім часом зростає увага до функціонування саме власних назв.

Власні назви, вжиті у художніх творах, — надзвичайно широке поле для досліджень. Поетоніми, використані або створені письменниками, вміщують у собі досвід попередніх поколінь і характеризують індивідуальну креативність автора. Власна назва є одним із засобів, що створюють художній образ. Вона володіє яскраво вираженою експресією, прихованими асоціаціями, впливає своєю особливою звуковою формою і відображає соціальний статус персонажа, передає національний колорит та історичну епоху. Кажучи іншими словами, ім'я як знак і символ має високий семантичний, прагматичний та функціональний потенціал.

Питання про дослідження власних назв у художньому творі — поетонімів — не є новим у вітчизняному мовознавстві. Це пояснюється тим фактом, що ономастика як окрема галузь мовознавчої науки привертає увагу багатьох дослідників: власні назви містять велику кількість найрізноманітнішої інформації з різних сфер людських знань.

За останні десятиліття вивчення ономастичної майстерності письменників значно просунулося вперед. Розроблено важливі теоретичні питання, з'явилися фундаментальні праці В. М. Калінкіна, Ю. О. Карпенка, Л. О. Беляя. Проаналізовано онімію багатьох письменників у дисертаціях Т. В. Немировської, О. Ф. Немировської, Г. П. Лукаш, Т. Б. Гриценко, Л. П. Кричун, М. Р. Мельник, Т. І. Крупеньової, Л. І. Селіверстової, А. В. Соколової та ін. Коло авторів, твори яких підлягають ономастичним дослідженням, розширюється (Т. Шевченко, Леся Українка, І. Франко, Л. Костенко, В. Винниченко, Ю. Яновський, О. Гончар та ін.), хоча робіт, присвячених комплексному аналізу всього ономастикону творчого доробку митців, ще небагато.

Як відомо, Іван Багряний — видатна постать в українській літературі ХХ століття, хоча тривалий час його в Україні не знали. Причина цього зрозуміла: він був ворогом комуністичної ідеології і пануючого режиму, борцем за вільну Україну. Лише з часу проголошення Україною державної незалежності Іван Багряний в ореолі заслуженої сла-

ви повертається на батьківщину як її вірний син. Саме тому сьогодні все ще не існує фундаментальних досліджень творчості письменника. Мова творів І. Багряного не розглядалася крізь призму поетичної ономастики. Цим і визначається **актуальність** обраної теми наукового дослідження. **Мета** статті полягає у визначенні специфіки антропонімікону драматичної повісті «Морітурі» І. Багряного, у виявленні функцій власних назв та з'ясуванні їх семантико-стилістичних особливостей.

Об'єктом дослідження є художнє мовлення Івана Багряного, онімія його творів. **Предмет** аналізу складають антропоніми, представлені у повісті І. Багряного «Морітурі». **Матеріалом** представленого дослідження є драматична повість «Морітурі», написана 1947 року, з якої методом суцільної вибірки було проведено відбір усіх без винятку антропонімацій. **Методи дослідження** зумовлені специфікою онімного матеріалу, який передусім потребує системного підходу й традиційного описового методу. Стилістично-контекстологічний підхід дає змогу встановити емоційно-експресивний зміст онімів різних розрядів. Обравши генеральним робочим прийомом вивчення поетичної ономастики у тексті, а не вилучення її з тексту (що нині в роботах з літературної ономастики переважає), ми намагалися послідовно описувати оніми у складі роману. Це дає змогу встановити та конкретно сформулювати емоційно-експресивний зміст онімів. Оніми аналізуються у художньому тексті шляхом суцільної вибірки, тобто точної фіксації всіх онімів і всіх їх ужитків. Для вивчення змісту онімів використано семантичний аналіз.

У літературній творчості Івана Багряного 1940-х рр. відбувся остаточний перехід до белетристичної й драматичної прози. Драматична повість «Морітурі» належить до жанру драматичного. Подібний твір включає в себе ознаки епічного та драматичного. Його можна визначити як міжродове утворення. При такому синтезі епічного та драматичного підсилюється вага розповіді, про події, описовості, але послаблюється роль дії. Надається перевага стрімкій зміні хронотопу, подіям, що, як правило, розгортаються в різних просторово-часових площинах, багатофабульності, композиційній завершеності кожного епізоду, що набуває в межах цілого самодостатності й самозначущості. Центральний конфлікт художнього твору реалізується через зіткнення особистих і зовнішніх чинників. Епізована драма має окрему

від традиційних форм поетику. Вона не пробуджує зацікавлення до розв'язки дії. В ній втілюється історично значуща подія — тип, коли людина постає як вираження певної історичної, соціальної тенденції. Епізована драма тяжіє до вирішення глобальних проблем. Її цікавить не побут, а буття, не подієвість, а буттєвість. Автор відверто формулює свою позицію, не враховуючи її ані в підтексті, ані в будь-яких потаємних колізіях, що існують як тло для основних. Провідним стає ефект відчуження: вміння побачити незвичне в узвичаєному, виокремити у розповсюдженому явищі те визначне, що часто заховано за заслоною повсякденності. Сфера дії ефекту відчуження, звичайно, широка: від сюжетобудування до конфліктотворення, від суб'єктної організації сюжету до об'єктивації авторського «Я», від переосмислення окремих прийомів до жанротворення [2, с. 26].

За кожним авторським символом-словом, за кожною наскрізною метафорою вимальовується конкретна історична доба, коли мільйони людей було оголошено ворогами народу, коли на велетенському конвеєрі фізично й морально знищувалась людина, проте і в нелюдських умовах зберігалася гідність. Характеристика страждань арештованих, в'язнів переростає факт зображення долі окремої людини і стає узагальненою символічною картиною страждання всього народу. Символістичні прийоми використані й при номінації персонажів. Система номінацій у драматичній повісті «Морітурі» відзначається своєрідністю, розмаїтістю побудови. Найменування персонажів зустрічається у наступних частинах тексту: у позначеннях персонажів перед реплікою, в авторських ремарках, у репліках самих персонажів. Примітно, що у драматичній повісті І. Багряного відсутній перелік дійових осіб на початку, характерний для будь-якого драматичного твору. Окрім цього, кожний розділ твору позбавлений вступної ремарки із зазначенням дійових осіб. Точніше сказати, вступна ремарка є, але стосується вона місця та часу дії: «*Типова камера УГБ НКВД епохи 1937–39 років*» [1, с. 262].

Структуротвірним чинником, домінантою сюжету є страсті приреченого праведника *Миколи Матяжа*. У творі цей персонаж отримує декілька номінацій, серед них: *Микола Матяж* (2 вживання), *Матяж* (1 вживання), *юнак* (4 вживання), *Юнак* (3 вживання), *Штурман* (139 вживань). Слід сказати, що *Микола Матяж*: один поіменований персонаж у творі «Морітурі» серед заарештованих чоловіків, більша час-

тина яких є безіменними. Протиставленість поіменованого героя й багатолікої юрби та її окремих представників утворює ту опозицію, яка трансформується у головний конфлікт драми — опозиція власного «я» та безособистісного натовпу.

Знайомлячись вперше з цим персонажем, читач дізнається про нього як про жертву: «*Жертва — юнак, геть весь обдертий і в синяках, лежить непритомно*» [1, с. 256]. Щодо персонажа автор використовує безіменний спосіб номінації, називаючи його загальною назвою, яка вказує на стать та вік незнайомої особи. Надалі ця безіменна номінація стає засобом ідентифікації героя. Лексема *Юнак* використовується автором під час спілкування Миколи з однокамерниками: «*Що ви робите?! — раптом аж скинувся Староста до Юнака, бачачи, як він припікає руку. — Що ви робите?! — Загартовуюсь, понуро і байдуже відповів Юнак припікаючи...*» [1, с.265].

Ця номінація представлена також у фрагменті, де персонаж розповідає про себе: «*Юнак: Безпартійний штурман не колеться. Карл Маркс: Штурман чого? Юнак: Крейсера «Україна»*» [1, с. 277]. Одразу після знайомства автор дає інше найменування персонажу. До кінця твору він лишається *Штурманом*, отже, ця номінація не стає прізвиськом, а функціонує на рівні найменування персонажа поряд з його іменем. У цьому способі йменування персонажа можна вбачати також і символіку образу героя. Адже він відстоює ідею протилежну світосприйняттю інших заарештованих і залишається їй вірним. Його думку не змінюють ні фізичні катування, ні моральні знущання тюремників. *Штурман* бере на себе відповідальність керуючого, саме він є ключовим персонажем усього твору.

Своєрідність розгортання номінаційних парадигм у повісті «Морітурі» полягає, на нашу думку, в тому, що замість імен І. Багрянний використовує загальні назви, що позначають вік, стать, професію та інше. Причина їх використання криється в необхідності показати в узагальненій формі те зло, якого зазнали народи від радянського режиму, що прагнув позбавити людину її особистісної та національної сутності, перетворивши нації на безособистісний натовп. Символічним тут є факт номінації героя за іменем та прізвиськом: «*Я — моряк... Чорноморської флотилії. Безпартійний штурман крейсера «Червона Україна»... Микола Матяж!*» [1, с. 276]. Свідома спроба самоідентифікації героя як особистості лишається не поміченою. Важливо те,

що називає себе так герой після переконливого виголошення мети революції: «*Революція була потрібна, щоб на арену прийшов Я!.. Щоб нарешті прийшов Я!..*» [1, с. 276]. Автор графічно підкреслює займенникову номінацію персонажа, маючи на увазі не прихід, зокрема, Миколи Матяжа, а усвідомлення людьми власної особистості, виокремлення серед собі подібних. Надалі використання двочленної антропоформули на позначення героя зустрічаємо лише під час допиту Командарма у Слідчого: «*Можете назвати його правдиве прізвище? — Здається... Матяж... Микола...*» [1, с. 324]. А під час виклику Миколи до Слідчого використовується лише прізвище персонажа: «*На «Ем»... Матяж... — промовив Штурман, не перестаючи сміятись*» [1, с. 309]. Таким чином, ім'я та прізвище героя використовуються передусім в офіційній ситуації спілкування.

І. Багрянний деяким героям дає «значущі» імена, вибір яких обумовлений особливим смисловим навантаженням, місцем персонажа у системі інших образів, ставленням до нього інших героїв твору. Так, одного з персонажів повісті Багрянний іменує *Карлом Марксом* (58 вживань). Отже, автор використовує історичну інформацію, що має викликати певні асоціації. Проте декодування інформації, що захована у власній назві, не завжди адекватне, бо носій мови (декодувальник) може бути незнайомим із семантикою імені. І хоча ім'я німецького філософа-матеріаліста, протагоніста робітничого соціалістичного руху Карла Маркса відоме усім, І. Багрянний подається до розтлумачення. Він подає додаткові коментарі, що сприймаються не як штучно внесені елементи, а як необхідна складова частина тексту, що мотивує не тільки вибір імені, але й несе велике конотативне навантаження. Наприклад, на питання Вартового, чи це він написав «*Біблію Революції*», *Карл Маркс* відповідає: «*Так... (і зітхнув)... Це «Біблія Революції»...*» [1, с. 259].

Особливої ролі відіграє ремарка автора щодо появи цього персонажа перед арештантами: «*А він стояв, розпросторившись на дверях, як Савоф, білий і величний, і особливий — вістун з того світу, свіжий і відмінний, не тутешній, майже неземний. І аж наче сяйво йшло від нього навколо, ніби він щойно спустився з неба...*» [1, с.269]. Недарма при його появі Юнак байдуже проголошує: «*Маєте месію*» [1, с. 269].

Герой здобуває й ще одне найменування — апелюючи до назви *Дід* (10 вживань) та відповідну русифіковану форму *Дед* (1 вживання).

У такий спосіб до нього звертаються тюремники до того моменту, як вони дізналися його ім'я («Ну, ну... Давай іди, Дед!» [1, с. 258]); так іменує цього персонажа й автор у ремарках: «Дід, вп'явшись любовно очима в «Капітал», вхопився рукою за серце, прошепотів, але наче здивовано: К-карл Маркс!» [1, с.258]. Причиною появи цього найменування героя можна вважати вік персонажа. Таким чином, даний апелює, окрім диференційної, виконує характеристичну функцію.

Окрім двочленної антропоформули, в авторських ремарках використано антропонім *Маркс* (121 вживання). Ми припускаємо, що таку зміну номінації можна пояснити втратою авторитета цим персонажем. Арештанти чекали на месію, на свого захисника й рятівника. Реакція ж *Маркса* на те, що він побачив у камері, зовсім не була схожою на героїчний настрій: «Жах... Скільки, скільки їх!!! Куди я потрапив?! <...> Я ще не був серед бандитів і злодіїв...» [1, с.271]. Іменування персонажа зазнає змін і надалі, внаслідок зміни образу та розкриття нових фактів. Так, стає відомо, що арештований *Карл Маркс* — це професор Ленінського інституту, *Марсо*. Фінал його слави очевидний: «**Карл Маркс** стинався, як на розп'ятті, але ніхто вже йому не вірив і не співчував з переляку за власну шкіру» [1, с. 295].

Отже, ім'я *Карла Маркса* використовується як метафора: підкреслюється зовнішня схожість двох чоловіків — ідеолога К. Маркса та професора інституту *Марсо*. Крім того, обігрується співзвучність прізвищ. Не без того, що письменник використовує прізвище *Марсо* французького походження для того, щоб продемонструвати: у ті часи приналежність до іншої національності теж робила людину ворогом народу.

Ключовою постаттю серед персонажів жіночої статі є *Валентина*, кохана жінка головного героя *Штурмана*. Парадигма її номінації представлена двома формами *Валентина* (22 вживання) та *Дівчина* (9 вживань). Ідентифікація героїні та її переномінація у творі трапляється під час її зустрічі зі *Штурманом* у кабінеті *Слідчого*: «Через хвилину відчинилися двері і «стрілок» пропустив у них *Дівчину*. Це була **Валентина**» [1, с. 338]. При першому знайомстві з героїнею під час допиту автор подає її ім'я. Прізвище *Дівчини* лишається невідомим. Цікаво, що в перекладі з латинської мови ім'я *Валентина* означає «сильна, дужа, міцна» [4, с. 37]. Етимологія імені підкріплює характер образу: жінка з дитиною на руках проходить допити, катування наряду із чолові-

ками. Сама героїня дає собі й інше найменування, протиставляючи себе табору тюремників та виокремлюючи себе як особистість серед інших засуджених: «*Ей, ви!.. Я (гордо) донька пролетаря!.. Донька розстріляного вами командира пролетарської бригади!..*» [1, с. 256]. Ймовірно, подібною номінацією автор має на меті вказати на важливість родинних зв'язків та пошану до свого роду, письменник відносить ці риси до чеснот українського народу.

У системі номінацій персонажів використовується також некомбінований тип — спосіб іменування винятково за іменем або прізвиськом, що не змінюються протягом твору. Один із жіночих персонажів твору одразу наділений ім'ям *Зоя* (4 вживання). Так її кличуть інші персонажі, так про неї говорить автор. «*Зоя як вродилась. Байдужа, замкнена, дисциплінована, дебела. Зоя, молода, але вже добре вимучена такою ось «нічною» роботою...*» [1, с. 314]. Ім'я *Зоя*, запозичене з грецької мови, позначає «життя» [4, с. 53]. Можна припустити, що у номінації цього персонажа відчутна спроба автора показати, що навіть до подібних умов пристосовується людина і виживає, якщо таке існування можна назвати життям.

Таким чином, на прикладі номінацій цих двох персонажів можна побачити тенденцію у використанні імен за їх етимологічною значущістю. Образ персонажів довершується певними характеристиками, закладеними у значенні власних імен.

Серед арештованих слід окремо розглянути постаті *Ненькала* та *Діда Чумака*. Перша номінація є прізвиськом, яке містить мовленнєву характеристику персонажа. Воно побудоване за моделлю українських прізвиськ. Про іменування *Ненькала* (44 вживання), «апологета національно-української ідеї в її примітивному анахронічно-стилізованому-хуторянському варіанті» [4, с. 38], інформація подається у його розмові зі *Штурманом* про Україну: «*Так, кажеш, «Ненька»?.. І це ти в ім'я неї такий...*» [1, с. 347]. Цей персонаж протистоїть поглядам головного героя, вони вступають у відкритий двобій після кульмінаційних сцен очних ставок. Так автор характеризує *Ненькала*: «*Ненавидящий і терпкий навіть перед смертю, жовчний і плескатий, як витерттий шаг, витерттий і позеленілий*» [1, с. 342]. *Ненькало* приєднується до тих, хто готовий молитися на Сталіна за подаровану «милість» — двадцять п'ять років каторги. Він яро протистоїть на словах *Штурману*, але не в змозі обґрунтувати свої думки. Дана номінація підкреслює іроніч-

ність цього образу, людини недалекої, яка свято вірить в ідеали, представлені владою.

Дід Чумак (12 вживань) належить до персонажів, які зберігають у творі своє прізвище. Він не висловлює ніяких ключових ідей, не підтримує суперечок у камері. Його бажання прості й буденні, навіть наївні, вбачаючи ситуацію: «*Дід Чумак* благально, найщирішим голосом: — *Оддільонний!.. Дайте голку!.. <...> Гудзика пришити...»* [1, с. 346]; «*Як же я перед Богом і перед Сталіним штани в руках тримати буду, га!?*» [1, с. 354]. Як видно з тексту, це людина зі своїми власними переконаннями, тиха, але непохитна: «*І кожен не витримав погляду й схилив голову. <...> Не схилив тільки один — Дід Чумак, що дивився на Штурмана мовчки (як і весь час тримався мовчки) і радісно одверто посміхався...»* [1, с. 305]. Традиційне українське прізвище характеризує героя за національною приналежністю. Окрім цього, його образ змальовано як позитивний, тобто представники українського народу представлені автором як люди непохитні у своїй вірі, чесні та сміливі.

На особливу увагу заслуговує іменування персонажа *Доктора Іванова* (5 вживань). І його прізвище, і мова характеризують його як представника російського народу: «*Ви іскажаєте великій рускій язык!..»* [1, с. 305]. Отже, типове російське прізвище характеризує національну приналежність персонажа. До числа арештантів належить і грек *Металіди* (4 вживання). Згадка про нього подається в уривку: «*Сидять рядом вірмени, потім жиди, кілька греків, німці, росіяни і переважна більшість — українці... Металіди яскраво виявлений, типовий грек...»* [1, с. 289]. Використання іноземного імені у даному контексті підсилює достовірність фактів у творі. Таким способом автор демонструє масштаби трагедії: тоталітарна система здійснювала арешти людей різних національностей.

Отже, ономастичні пошуки І. Багряного виявились у доборі яскраво індивідуалізованих онімів, значення яких найповніше розкривається у контексті твору. Скрупульозно добираючи іменування персонажам, письменник звертає увагу на їх семантичну насиченість, яка викликає образні асоціації і розкривається у певному контексті. Ономасторчість І. Багряного є свідченням великої уваги до власних назв та їх експресивних можливостей.

Література

1. Багрянний І. Тигролови: [роман]. Морітурі: [драматична повість] / Іван Багрянний. — К.: Наук. думка, 2005. — 368 с.
2. Колошук Н. Іван Багрянний: домінанти творчості та проблеми вивчення: [навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.] / Надія Колошук. — Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. — 121 с.
3. Чуб Т. В. Вплив поетонімогенезу на образні можливості пропріальної лексики: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Тетяна Вікторівна Чуб. — Донецьк, 2005. — 17 с.
4. Кочева О. Большой словарь имен / О. Кочева. — Ростов-на-Дону: Феникс, 2011. — 329 с.

References

1. Bagrany, I. (2005), Tigrolovi. Morituri, Kiev, Science. opinion, 368 p.
2. Koloshuk, N. (2010), Ivan Bagrany: the dominant of creativity and problems of study, Lutsk, 121 p.
3. Chub, T. V. (2005), Influence of poetonimogenesis on figurative possibilities of propriial vocabulary, Donetsk, 17 p.
4. Kocheva, O. (2011), A large dictionary of names, Rostov-on-Don, Phoenix, 329 p.

БОЕВА Эвелина Владимировна

кандидат филологических наук, доцент кафедры украинской и зарубежной литературы Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», ул. Старопортофранковская, 26, Одесса, 65020, Украина; тел.: +300487234098; e-mail: evelinaboeva@gmail.com; ORCID ID: 0000–0001–5966–0538

Аннотация. *Статья посвящена исследованию функциональных особенностей онимов, что номинируют имена в художественном дискурсе выдающегося украинского писателя И. Багряного. Установлено коннотативное и экспрессивное наполнение антропонимов в повести «Моритури» И. Багряного, способы их участия в создании художественного целого. Цель статьи заключается в определении специфики антропонимикона драматической повести «Моритури» И. Багряного. Объектом исследования является художественное речье Ивана Багряного, онимы его произведений. Предмет анализа составляют антропонимы, представленные в повести «Моритури» И. Багряного. Методы исследования обусловлены спецификой онимного материала, который прежде всего требует системного подхода и традиционного описательного метода. Выбрав генеральным рабочим приемом изучение*

художественной ономастики в тексте, а не выделение ее из текста, мы пытались последовательно описывать онимы в составе повести. Это позволяет установить и конкретно сформулировать эмоционально-экспрессивное содержание онимов. Ономастические поиски И. Багряного оказались в подборе ярко индивидуализированных онимов, значения которых наиболее полно раскрывается в контексте произведения. **Выводы:** скрупулезно подбирая именованья персонажам, автор обращает внимание на их семантическую насыщенность, которая вызывает образные ассоциации и раскрывается в определенном контексте. Ономатворчество писателя является свидетельством большого внимания к именам и их экспрессивным возможностям.

Ключевые слова: оним, художественный текст, антропоним, собственное имя, функциональная парадигма.

Evelina BOYEVA

Candidate of Philology Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Literature of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, Staroportofrankovskaya, 26, Odessa, 65020, Ukraine; tel.: +300487234098; e-mail: evelinaboeva@gmail.com; ORCID ID: 0000–0001–5966–0538

Summary. The article is devoted to the study of the functional features of onyms, nominating their own names in the artistic discourse of the famous Ukrainian writer I. Bagryany. Conotative and expressive filling of anthroponyms in the story «Morituri» I. Bagryany, ways of their participation in the creation of the artistic whole are established. The **purpose** of the paper is to determine the specifics of the anthroponimicon of the dramatic story «Morituri» by I. Bagryany. The **object** of the study is the artistic speech of Ivan Bagryany, onymy of his works. The **subject** of analysis are anthroponoms, presented in the story «Morituri» by I. Bagryany. The **methods** of research are determined by the specificity of the onymic material, which primarily requires a systematic approach and a traditional descriptive method. Having chosen the general working method for studying artistic onomastics in the text, rather than extracting it from the text (which now prevails in works on literary onomastics), we tried to consistently describe the names in the composition of the story. This allows us to establish and specifically formulate the emotional and expressive content of the onym. Onomastic searches of I. Bagryanyi appeared in the selection of brightly individualized onymies whose values are most fully disclosed in the context of the work. **Conclusions:** by scrupulously identifying characters, the author draws attention to their semantic saturation, which causes figurative associations and is revealed in a certain context. The writer's identity is a sign of great attention to his own names and their expressiveness.

Key words: onym, artistic text, anthroponym, proper name, functional paradigm.